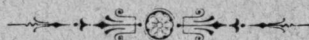

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. MAKSO PIRC.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

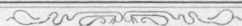
1894.

VSEBINA.

1. Forum solutionis po načrtu novega zakona o pristojnosti sodišč v civilnih pravnih zadevah	129
2. <i>Dr. Fran Oblak</i> : Kako se morejo napraviti, kolikor se dá, pravične kazenske razsodbe. (Dalje.)	134
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
<i>a)</i> Posestnik z izvršilno zastavno pravico obremenjenega zemljišča, čegar izvršilna prodaja je uže odrejena, ni prost položitve aktorične kavcije	137
<i>b)</i> K poglavju o pozivni tožbi	138
<i>c)</i> Motena posest gonje	142
<i>d)</i> Za čas, dokler sme kupec zadržavati kupnino, ker prodajalec ni izpolnil kupne pogodbe, mu tudi ni treba plačevati zamudnih obrestij od kupnine	144
<i>e)</i> Pravica kolovoza za poljedelske namene se ne sme razširiti na merkantilne voznje (§ 484. obč. drž. zak.)	149
Kazensko pravo:	
Tudi snemanje vsled sodiškega ukaza nabitega ödloka smatrati bi bilo uradnim činom po smislu §-a 81. k. z.	151
4. Iz upravne prakse:	
<i>a)</i> Kedaj so upravne določbe pravomočne? — V vsaki pritožbi do upravnega sodišča izpodbijati se sme veljavo naredeb (§ 6. odst. 1. zak. z dne 22. okt. 1875, št. 36. drž. zak. ex 1876)	152
<i>b)</i> Plačila, katëra, dobivajo upravni in nadzorni svëtники kake delniške družbe kot taki, se ne smejo obdačiti v drugem dohodarskem razredu, tudi potem ne, ako je dotična družba začasno prosta obrtarine in dohodarine	154
5. Književna poročila	157
6. Razne vesti	158
7. Pregled pravosodstva	159

Forum solutionis po načrtu novega zakona o pristojnosti sodišč v civilnih pravnih zadevah.

Vladni načrt novega zakona o izvrševanju sodne oblasti in o pristojnosti sodišč v civilnih pravnih zadevah določuje v §-ih 50.—67. o stvarni pristojnosti sodišč v civilnih pravnih zadevah, o krajevni pristojnosti govori pa v §-ih 68.—106. In sicer nahaja se v §-u 68. določba o splošni osebni podsodnosti, slučajji izjemne podsodnosti naštevajo se v §-ih 79.—106.

Med vsemi slučajji izjemne podsodnosti (forum speciale) zavzema vsekakō najvažnejše mesto „forum solutionis“ (forum contractus), ker se uporablja najpogosteje in to posebno v trgovinskih pravnih zadevah.

Zanimati mora torej vsakogar, kako se je ta podsodnost določila po načrtu novega zakona o pristojnosti sodišč v civilnih pravnih zadevah, v koliko se ujema nova določba s sedanjim zakonom, je-li se strinja s dosedanjo judikaturο najvišjega sodišča in odgovarja li določilo načrta potrebam praktičnega življenja in posebno zahtevam najbolj prizadetih faktorjev, namreč trgovcev.

Določilo, katero bode veljavno po načrtu novega zakona o pristojnosti sodišč za forum solutionis (načrt pravi izrecno: „Gerichtsstand des Erfüllungsortes“ in ne, kakor zakon z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. „Gerichtsstand des Vertrages“), nahaja se v §-u 91. načrta ter slove:

„Klagen auf Feststellung des Bestehens oder Nichtbestehens eines Vertrages, auf Erfüllung oder Nichterfüllung oder wegen nicht gehöriger Erfüllung können bei dem Gerichte des Ortes erhoben werden, an welchem der Vertrag nach ausdrücklicher Uebereinkunft der Parteien vom Beklagten zu erfüllen ist.“

Ako primerjamo to določbo določilo §-a 43. zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. uvidimo takoj, da bi se

po načrtu novega zakona o pristojnosti sodišč, kakor naglašajo vladni motivi sami, rešilo vprašanje, je-li so sploh dopustne tožbe, s katerimi se skuša pridobiti prejudicijalno razsodbo, da velja pogodba ali ne, in če so take tožbe dopustne, jeli velja pogodbeno določilo kompetence tudi za nje, ali je marveč odvisen ugovor posebne pogodbene podsodnosti od priznanja pogodbe. To vprašanje, katero je po sedanjih zakonitih določilih dvomljivo in o katerem tudi še ni stalne judikature, rešilo bi se po bese-dilu načrta nedvomno tako, da so take tožbe dopustne in da velja tudi za nje „forum solutionis“. Nikakor se pa pri tem ne sme prezreti, da velja forum solutionis samo za toženca, kateri ima pogodbo izpolniti, torej samo za dolžnika. Napram upniku se pa dolžnik tudi pri prejudicijalni tožbi da se ugotovi pravno razmerje med strankama, ne more sklicevati na forum solutionis.

Gledé vprašanja, kdaj se smejo vlagati tožbe pri sodišči kraja, kjer se ima pogoj izpolniti, določuje sedaj veljavni § 43. zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak.: „wenn der Ort, wo eine Verbindlichkeit erfüllt werden soll, in einem Vertrage ausdrücklich bestimmt worden ist.“ Po vladnem načrtu novega zakona o pristojnosti sodišč smejo se pa preje navedene tožbe vlagati tudi pri sodišči kraja, „an welchem der Vertrag nach ausdrücklicher Uebereinkunft der Parteien vom Beklagten zu erfüllen ist.“

Načrt zahteva torej, da mora biti o kraji, kjer se ima pogodba izpolniti, izrecen dogovor, ako hoče upnik smatrati ta kraj za eventualno pravdo kot forum solutionis.

Po tej določbi izključeni so torej vsi slučaji, v katerih dolžnik izrazi molče z znamenji ali konkludentnimi dejanji v smislu §-a 863. obč. drž. zak. svojo voljo, da velja določeni kraj izpolnitvi pogodbe. To poudarja se tudi odločno v motivih k vladnemu načrtu.

Po redni in stalni judikaturi najvišjega sodišča sme tožitelj po sedanji določbi §-a 43. zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. v utemeljevanje pogodbene podsodnosti sklicevati se tudi na to, da je toženec v smislu §-a 863. obč. drž. zak. molče z znamenji ali konkludentnimi dejanji izrekel voljo, da se ima od njegove strani izpolniti pogodba na gotovem kraji.

Najpogostejši slučaji, v katerih se po judikaturni najvišjega sodišča molče z konkludentnimi dejanji izreče volja, da se ima na določenem kraju izpolniti pogodba in se s tem implicite ustanovi forum contractus, nahajajo se v trgovskem življenju. Misli ti je pri tem na slučaje, v katerih pošlje trgovec bodisi takoj z blagom, bodisi tudi kasneje, kupcu fakturo z zaznamkom: „Plača se v X.“

Najvišje sodišče razsojuje stalno tako, da se podvrže kupec, ako molče, ne da bi ugovarjal proti temu zaznamku fakture, vsprejme račun, v katerem se določa kraj plačila, temu določilu in da je s tem ustanovljena kompetenca sodišča onega kraja, kjer se mora po računu vršiti plačilo, kot forum contractus v smislu §-a 43. zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zakonika.

Kot dejanja, katera po smislu §-a 863. obč. drž. zak. ne dajo s prevdankom vseh okolščin pametnega razloga, da bi se dvomilo o tem, da se je hotel zavezati dolžnik (kupec) k izpolnitvi pogodbe (plačilu) na v fakturi določenem kraju in da se je hotel s tem podvreči tudi podsodnosti sodišča dotičnega kraja, smatra najvišje sodišče v prvi vrsti vsprejem blaga, s katerim se je poslala ob enem faktura, v koji je določen kraj plačila. V nekaterih slučajih poudarjalo je najvišje sodišče tudi, da se mora blago tudi definitivno obdržati. Čestokrat izreklo je pa najvišje sodišče, da zadostuje za ustanevitev podsodnosti v smislu §-a 43. zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. uže okolščina, da je v fakturi zaznamovan določen kraj plačila, da se je taka faktura dolžniku vposlala, kateri jo je vsprejel in bodisi da se mu je doposlala tudi kasneje, kakor blago. Najvišje sodišče razsodilo je često tudi uže, da se je dolžnik (kupec) podvrigel podsodnosti sodišča onega kraja, v katerem se ima vršiti plačilo, ako se mu je po trgovcu vposlala faktura, na kateri je zaznamovan kraj plačila, čeravno je pravočasno očital doposlancemu blagu napake in celo proti fakturi sami navedel očitke, ako le ni protestoval pravočasno proti zaznamku o kraju plačila.

V vseh teh slučajih, v katerih smatra najvišje sodišče po dosedanji praksi, opiraje se na določilo §-a 863. obč. drž. zak., da se je ustanovil forum contractus po §-u 43. zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak., bi tožitelj po besedilu

§-a 91. vladnega načrta novega zakona o pristojnosti sodišč ni kakor več ne mogel sklicevati se na forum solutionis.

Po besedilu §-a 91. vladnega načrta moralo se bode, ako bode hotel tožitelj opirati se na forum solutionis, izrecno dogovoriti o kraji izpolnitve pogodbe in bi moral, ako bi toženec ugovarjal nepristojnost sodišča, tožitelj tak dogovor dokazati.

V motivih k vladnemu načrtu se izrecno poudarja, da je po načrtu izrecen dogovor strank o kraji izpolnitve pogoj za forum solutionis. Motivi opravičujejo to določbo s tem, da je po sedanji judikaturi rabsodba o pristojnosti določenega sodišča često odvisna od vprašanja, se je li sploh sklenila pogodba med strankama, s katero vsebino in s katerimi pogoji. Vsled tega bilo je vprašanje o pristojnosti pogosto tesno zvezano z glavnim vprašanjem in je torej baje po sedanji razlagi §-a 43. zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. ta določba velika nevarnost za naglost pravosodstva. Po navedenem besedilu določbe §-a 91. načrta hotelo se je doseči, da bode rešitev vprašanja o pristojnosti odvisna od znakov, katera bode lažje poizvedeti in dokazati.

Toda vse to ne opravičuje utesnitve, kakor je izražena v načrtu.

Nikakor se ne more uvideti, zakaj bi se ne moglo izraziti voljo glede kraja, kjer se hoče pogodbo izpolniti in s tem podvreči se podsodnosti sodišča dotičnega kraja, molče, oziroma zakaj bi se ne moglo sklepati na tako voljo v smislu §-a 863. obč. drž. zak. tudi iz konkludentnih dejanj.

Uvidi se torej, da se ta določba nikakor ne strinja z dosedanjo judikaturu najvišjega sodišča in z njegovo razlago doslej za forum contractus veljavnih zakonitih določeb.

Vpraša se sedaj, če odgovarja morda določba načrta novega zakona o pristojnosti sodišč, ki uravnava forum solutionis, potrebam vsakdanjega življenja in zahtevam trgovcev, kateri so, kakor se je omenilo, po tej določbi najbolj prizadeti.

Toda tudi to vprašanje mora se odločno zanikati.

Ukoreninjeno je namreč sedaj mnenje, da trgovec, kateri pošlje kupcu z zaznamkom kraja, kjer se mora plačati kupnino, ustanovi, ako kupec proti temu zaznamku takoj ne ugovarja, podsodnost sodišča dotičnega kraja. Tudi kupec, oziroma dolžnik, kateri prejme fakturo s takim zaznamkom, dobro ve, da mora

takoj po prejemu fakture ugovarjati temu zaznamku, inače se podvrže podsodnosti sodišča v kraji, kjer se ima vršiti po zaznamku plačilo. Radi te ukoreninjene zavesti nahaja se v fakturah tudi najmanjšega trgovca redno zaznamek, s katerim se določuje, da se mora plačati kupnina v bivališči trgovca. Povsem utemeljena je torej sedanja razlaga §-a 43. zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. po najvišjem sodišči.

Vsakemu trgovcu je pa tudi posebno na tem, da more tožbo za dobavljeno blago proti mudnemu plačniku vložiti pri sodišči svojega bivališča. Popolnoma utemeljena je namreč njegova zahteva, da dobi za svoje blago, če uže mora tožiti, vsaj na način plačilo, kateri mu provzroča najmanj troškov. Iz tega pogleda je pač tudi razlagati določilo §-a 325. trg. zak., da se mora kupnina redno plačati v bivališči prodajalca.

Po besedilu §-a 91. načrta novega zakona o pristojnosti sodišč bil bi pa za trgovce forum solutionis skoro popolnoma izključen, kajti le redko dogovori se po navadnih trgovskih opravilih, posebno pri kupu, izrecno, kje se mora plačati kupnina, dasi se je dogovorilo, kedaj zapade kupnina.

Ako bi se torej uže nikakor ne hotelo spremeniti besedilo §-a 91. načrta novega zakona o pristojnosti sodišč, bilo bi iz navedenih razlogov vsekako umestno, da se vsprejme v načrt posebno določilo, da smejo trgovci vsaj tekom določene dobe vlagati tožbe radi kupnine proti kupcu pri sodišči svojega bivališča.

Taka določba nahaja se v ogerskem civilnem pravdnem redu, kateri določuje v §-u 35. odst. 2., da se smejo vlagati tožbe, opirajoče se na izpiske iz trgovskih knjig in na račune tekom poldruega leta in ako je bil izpisek ali račun poverjen, tekom treh let pri sodišči kraja, na katerem se spisujejo knjige.

Še boljje ustrezala bi pa morda potrebam trgovcev določba, katero nasvetuje posebno dr. G. Hanausek v svoji knjigi: „Facturen und Facturaclauseln“ in katera bi se morda glasila: „Za tožbe na plačilo kupnine za dobavljeno blago iz kupnih pogojev pristojno je tekom gotove dobe računši od dne dobave, tudi sodišče, kateremu bi bil toženec podvržen, ako bi stanoval v kraji, kjer ima upnik za časa dobave svoj trgovski sedež ali svoje redno bivališče.“

Konečno omeniti je še, da ima načrt novega zakona o pristojnosti sodišč v civilnih pravnih zadevah z nadpisom „forum solutionis“ v §-u 92. tudi še določbo, katero nahajamo v zakonu z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. v §-u 62.

Po načrtu glasi se ta določba doslovno:

„Streitigkeiten aus der Seeschiffsmiete, aus dem Dienstverhältnisse der Schiffsmannschaft und aus Seefrachtgeschäften können auch bei dem Gerichte des Ortes angebracht werden, in welchem sich der Beklagte aufhält, die Ware abzuliefern, der Transport des Reisenden zu beendigen ist oder an welchem die Reise abgebrochen wird.“

Nasprotno nahaja se pa določba §-a 44. zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. pod posebnim zaglavjem „podsodnost prejšnjega bivališča“ v §-u 98. načrta novega zakona in se glasi:

„Gewerbetreibende, Handwerker, Handarbeiter, Gesellen, Gehilfen und sonstige Arbeiter um Lohn, Kleinverschleisser, Wirte, Schiffer und Fuhrleute können wegen ihrer Forderungen für gelieferte Erzeugnisse und Waren, für geleistete Dienste und Arbeiten innerhalb neunzig Tagen von der Zeit der letzten Lieferung oder Leistung bei dem nach dem früheren Wohnsitz des Abnehmers oder Arbeitgebers zuständigen Gerichte Klage erheben, wenn letzterer mittlerweile seinen Wohnsitz in einen andern Gerichtsbezirk verlegt hat.

Ein Gleiches steht den Privatlehrern in Betreff ihres Entlohnungsanspruches zu.“

Kakor se vidi, se obe ti določbi bistveno ne razlikujeta od sedaj veljavnih zakonitih določil.

Kako se morejo napraviti, kolikor se dá, pravične kazenske razsodbe.

Spisuje dr. Fran Oblak.

(Dalje.)

Gotovo, da bi se v pregledih, ki bi se imeli prav urejeni priložiti kazenskimi pravičnim, in od predsednika sodnikov govoriti

porotnikom, ne smelo govoriti le v številkah, ampak z živo besedo, in da bi se pri tem moralo vselej kazati na dotične številke, ki se imajo navajati pri vsakem slučaju.

Taki pregledi naj se (za vsako kazensko zadevo posebej) vročijo pri začetku končne obravnave: 1. državnemu pravdniku, 2. zatožencu, 3. njegovemu zagovorniku, 4. in porotnikom (tudi namestnikom) vsakemu v njegovem jeziku.

Taki pregledi bi imeli namen omogočiti, da bi uže pred začetkom končne obravnave dobila zadeva prej omenjeno konkretno lice in da bi se uže pri sami napovedi zapisnikarja o končni obravnavi (§-a 239., 311. k. pr. r.) cela zadeva sama predstavila sodnikom (s. ex professo, — porotnikom), ki bi si lahko prečitali pregled uže pred končano obravnavo v prid miru svoje vesti.

Taki pregledi bi omogočili, da bi se državni pravdniki varovali proti zapovedi §-a 3. k. pr. r. gledé katerekoli dejanske resnice in iz kateregakoli vzroka zavijati zadevo v namen, da bi se kak zatoženec oprostil zatožbe, ali pa obsodil po krivem.

V namen, da bi se taki pregledi prav uredili, predlagam torej:

1. papir, na kateri bi se imeli pisati zapisniki, naj bode ves črtan in v začetku vsake črte naj bo pred vsako črto od začetka do konca papirja tiskana tekoča arabiška številka. Na tak papir je lahko brez vsacega truda zapisnikarja, da celo v njegovo olajšavo, pisati vsakoršno povedbo priče in vsakošen izrek izvedencev. S tem pa je jako olajšan pregled zapisnika samega, v kolikor se kdaj v pregledu navaja: navajala bi se po tem predlogu kaka odločilna okolščina tako: „štev. zapisnika . . . (v dnevniku), — črta štev. . .“ (v zapisniku samem). Kolika zamuda časa se pri sedanjih kazenskih pravnih godi, kjer se navaja le številka zapisnika (Journal Nro.), in mora človek cel (včasih prav dolg) zapisnik prečitati, preden naleti na iskano okolščino! To pa vse ne izključuje resnice, da „incivile et inhumanum est judicare, nisi tota . . . perlecta“.

2. Kazenska pravda pa ne obstoji iz samih zapisnikov, ki jih piše preiskovalni sodnik in naprošeni sodnik, ampak misliti je tudi na priloge zapisnikom, ki so včasih same po sebi mnogobrojne, ali tudi če niso mnogobrojne, so pa prav dolge.

Gledé prilog k zapisnikom je še posebej omeniti, da so ali javna pisma, ali privatna pisma, in glede javnih pisem je omeniti, da državna oblast zamore ukazati, da v bodoče se pišejo na črtan papir, kakoršnega omenjam sub 1. za zapisnike, in to bi jako služilo v namen verjetnosti vseh javnih pisem, gledé citiranja v pisanih pregledih pa lahkobnosti pregledov samih. Kaka okolščina, ki bi se nahajala v teh pismih, bi se navajala takole: „zapisnik št. (Journal Nro.) . . . , priloga št. . . črta št. . .“ Koliki zamudi časa bi se ognili tudi tukaj, kakor sem uže rekel pri zapisnikih, če bi se tako priloge in posamezne okolščine navajale!

Gledé privatnih pisem, katera se po pravici lahko ne morejo vkleniti v črtane, tiskane papirje, je omeniti le, da ona bi se navajala le tako: „zapisnika št. . . , priloga št. . .“ Tukaj je uže treba potrpeti in prečitati vse privatno pismo, naj bo še tako dolgo.

Kazenska pravda se tako s samimi številkami lahko razloži in, če kdo hoče številkam slediti, lahko v naglici vso kazenska stvar nujno in varno pregleda, kazenski spisi sami pa bi varovali, da bi se pri tem ne mogla goditi kaka zlobna prevara, ki se more vsakemu lahko in na kratko s samimi številkami v obraz očitati.

Pregledi, o katerih govorim, bi premagali težavo mnogojezničnosti vsake države (jaz govorim za stvar, ki je povsod ena in ista), bi omogočili med drugim, da bi se predsednik obravnave stvarno in objektivno lahko držal in tudi moral držati zadeve, ker državni pravdnik, zatoženec in vsak porotnik bi koj izpoznal kak nedostatek in taki pregledi bi nepotrebne napravljati, ali vsaj za mnogo prestrigli konečne govore zatoževalca (drž. pravdnika) in zagovornika, katerim bi pa še mnogo ostalo, da bi ugovarjali ali proti kakovosti izjav samega pregleda, proti veljavnosti v njem omenjenih informacij občinskih in drugih politiških gosposk, ki bi se dale tako resnici na ljubo rektifikovati in da bi razgovarjali še druge okolnosti, ker sodniki (naj si bodo sodniki ex professo ali pa ljudski sodniki-porotniki) bi znali uže vredno oceniti vsak govor in bi se ne dajali v svojem prepričanji omajati po retorični sili kateregakoli govornika, ker edin namen pregleda je, da se resnica nekajena predstavi duhu, da, celo očem vsakovrstnega sodnika.

Do zdaj sem govoril še le o prvotnih pismih (zapisnik, priloge etc.), ki bi imela biti podlaga pregledov; kako se imajo pregledi sami osnovati (tudi če prvotna pisma ne bi bila sestavljena po mojem predlogu) imam še povedati.

(Dalje prihodnjič).

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Posestnik z izvršilno zastavno pravico obremenjenega zemljišča, čegar izvršilna prodaja je uže odrejena, ni prost položitev aktorične kavcije.

Okrajno sodišče na Brdu je v pravdi Josipa in Marije L. proti Antoniji Z. in Antonu G. zahtevi tožencev, da morata tožitelja položiti aktorično kavcijo 80 gld., z odlokom z dne 7. decembra 1893, št. 6323 ugodilo iz sledečih razlogov:

Tožitelja sicer pravita, da ima Marija L. zemljišče vl. št. 110 kat. obč. B., ki je sodno cenjeno na 2700 gld.; toženca ugovarjata pa, da je to zemljišče čez vrednost zadolženo. Ker pa je z odlokom c. kr. okrajnega sodišča v R. z dne 23. septembra 1893, št. 6819 na to zemljišče uže dovoljena izvršilna prodaja za iztirjanje tirjatve kr. hranilnice v znesku 500 gld. in ker tožitelja nista dokazala, da je ta prodaja ustavljena niti s (samo ponudeno) predložitvijo zemljeknjiznega izpiska, da je zemljišče prosto drugih dolgov, se je njima naložila položitev aktorične kavcije.

Vsled rekurza tožiteljev je višje deželno sodišče v Gradci z naredbo z dne 17. januarija 1894, št. 703 tožitelja položitev aktorične kavcije oprostilo iz razlogov:

Toženca ne oporekata, da ima Marija L. zemljišče cenjeno na 2700 gld., katero je po trditvi tožiteljev obremenjeno le s tirjatvama kr. hranilnic v znesku 500 gld. in Luke G. v znesku 1100 gld. Vsled vpeljave izvršbe pa še ni dognano, da je Marija L. popolnoma insolventna. Tožiteljica Marija L. ima omenjeno premoženje v provinciji in po § 406. o. s. r. je ne zadene strogi dokaz, da je zadostno imovita.

Na revizijski rekurz tožencev določilo je najvišje sodišče z naredbo z dne 28. marcija 1894, št. 3742 v smislu prvosodnega odloka, da imata tožitelja položiti aktorično kavcijo ali pa storiti prisego v smislu § 406. o. s. r. iz razlogov:

Iz tega, da ima Marija L. omenjeno zemljišče, še nikakor ne sledi, da je zadosti imovita, ker celo prizna, da je obremenjeno s tirjativami in se je dovolila uže njega izvršilna cenitev in prodaja in da je poleg kr. hranilnice tudi Luka G. vpeljal izvršilo. Vsled tega bi morala tožitelja dokazati, da se na zadevno zemljišče še sploh kaka tirjatev more zavarovati, česar pa nista storila in tudi nista predložila obljubljenega zemljeknjižnega izpiska.

Dr. S. Kraut.

b) K poglavju o pozivni tožbi.

V svoji pozivni tožbi de pr. 2. januarija 1892, št. 78 navaja tožitelj Janez J., da je lastnik travnika imenovanega »blek«, ki se razprostira tik občinskega pota, in da ima napeljano na ta travnik vodo iz jarka, zbirajočega vodo z občinskega pota. Ker se pa v zadnjem času tožiteljev sosed Janez H. hvalisa, češ, da mu pristojna do polovice vode iz cestnega jarka jednaka pravica kakor tožitelju, da ima torej pravico, odvajati polovico te vode na svoj travnik »oplat«, pozivlja ga tožitelj, naj vloži v 30 dneh tožbo, s kojo bi mogel dokazati svojo dozdevno pravico, ker bi se mu sicer zapovedalo o tej stvari večno molčanje. Tožba vročila se je tožencu dne 19. januarija 1892. l. z odlokom, »da naj dokaže v 30 dneh svojo dozdevno pravico.« Toženec ni vložil tekom 30 dnij nikake pozvane tožbe! Vložil je pa sub pr. 26. februarija 1892, št. 4159 — torej 8 dnij po preteku 30dnevnega roka — odgovor na pozivno tožbo. Tožitelj ni zapazil te zakasnitve, sicer pa tudi do takrat za inrotulovanje spisov prosil ni; repliciral je marveč in se je podal s tem v pravdo.

Po končanem rednem pismenem postopku in po dovršenem dokaznem stadiju zavrnilo je okrajno mestno del. sodišče v Ljubljani tožbeni zahtevek z rzsodbo z dne 24. julija 1893, št. 14505 iz le teh razlogov:

Tožitelj zahteva, naj se spozna, da je dolžan toženec dokazati v 30 dneh svojo dozdevno pravico do polovice vode, stekajoče se

z občinskega pota na tožiteljev travnik »blek«, pravico namreč odvajanja polovice te vode na toženčev travnik »oplat« — ker bi se mu sicer zaukazalo večno molčanje o tej stvari. Toženec je na to pozivno tožbo odgovarjal, tožitelj se je pa v to pravdo podal, — ne more se torej več opirati na tožbeni odlok z dne 5. januarija 1892, št. 78, s katerim se je tožencu le naložilo, da v 30 dneh pozvano tožbo vloži, ne pa tudi, da odgovarja in eventum na pozivno tožbo. Toženec oporekal je sploh, da se je hvalisal navedene pravice, trdil je pa tudi, da je počenši z l. 1878. vsako leto, kadar je potreboval, napravljaj ob cestnem jarku navedene občinske poti prekope tako, da se je polovica prepirne vode odtakala na njegov travnik »oplat«, polovica pa na tožiteljev travnik »blek« in da se je to godilo vsako leto do zadnjega časa. Tem okoliščinam oporekal je tožitelj, ker trdi uže v tožbi, da se ni le-ta voda nikdar odtekala na toženčev travnik »oplat«. Za razsojo te pravde je odločilen prvič dokaz hvalisanja in drugič dokaz, da je toženec v faktilni posesti pravice odvajanja polovice prepirne vode. Prvi dokaz zadeva tožitelja, drugi pa toženca. Ako dokaže toženec, da je v posesti te pravice, je tožbo ipso facto zavrniti, kajti posestnika ni moči po smislu dvorn. dekr. z dne 15. januarija 1787, št. 621. lit. cc) z. j. z. pozvati, da dokaže pravoveljavnost svoje pravice tožbenim potom. V takem slučaju preostaja tožitelju zgolj pravica, da prisili nasprotnika s tožbo k odstopu posestne pravice. Z medsodbo z dne 29. septembra 1892, št. 17920 pripustili so se dokazi o navedenih odločilnih okolščinah; taisti dognali so se tudi. Ako se pretehtajo izpovedbe prič toženca, pride se do zaključka, da se je posrečil temu dokaz če prav ne izključne posestne pravice do prepirne vode, pa vsaj faktilne sosesi s tožiteljem. Priči Jakob A. in Janez M., ki sta nesumni, potrđita soglasno, da je prepirno vodo oni na svoj travnik napeljševal, kdor je preje prišel. To delal je tudi toženec J. H. od nekđaj in do zadnjega časa. S tem dokazani so navedeni pogoji po smislu §-a 137. o. s. r. Te izpovedbe podpirajo izjave priče Jere H., ki potrđi, da je bilo v »prejšnjih časih« tako, da je vodo vzel, kdor je preje prišel, nadalje tudi izpovedbe priče Janeza J. (očeta tožitelja), ki jednako potrđi, da je toženec Janez H. prepirno vodo za se jemal, seveda pristavi, da je to delal siloma in skrivaj; toda to nima v tej pravdi pomena, ker se gre zgolj za to, je-li toženec sploh v posesti, ne gledé na to, ali je

posest pravična, postavna in pristna. Tožbo je bilo torej zavrniti in je nerelevantno, posrečil se je li tožitelju dokaz o toženčevem hvalisanji, ali ne.

Višje deželno sodišče v Gradci potrdilo je z razsodbo z dne 15. novembra 1893, št. 10362 prvosodno razsodbo iz nastopnih

razlogov:

Iz pravnih spisov sledi, da ne gre za trajno tekočo vodo, ampak za vodo, ki se zbira na občinski cesti — torej na javnem ozemlju — iz atmosferske moče in ki se odpeljava v svrhu namakanja travnikov. Take vode so glasom §-a 4. lit. b) državnega vodnega zakona z dne 30. majnika 1869, št. 93. drž. zak. last zemljiškega posestnika. V predležem slučaju bilo bi torej sporno vodo smatrati kot javno vodo, oziroma kot občinsko blago. Le-to ni pa ovira, da bi si ne mogle privatne osebe gledé take vode pravice po smislu §-a 497 obč. drž. zak. pridobiti, takrat namreč, ko dopusti voda cestni prostor. Pravice te značijo se pravno kot služnosti in je brezdvomno, da si je moči pridobiti podobne služnosti kot zasebne pravice tudi na javnem blagu. Ker je gledé takih objektov vsled njih pravnega značaja lastninska pravica izključena, je povsem pravilno, da ne trdi tožitelj gledé prepirne vode lastninsko pravico ampak zgolj služnostno pravico. Trdi pa tožitelj, češ, da pristojna izključno le njemu pravica rabiti sporno vodo v svrhu boljšega obdelovanja travnika »blek« (zemljiška služnost). Določba §-a 66. o. s. r. ne razločuje, je-li pravica, koje se stranka hvalisa, osebna ali stvarna pravica; jasno je torej, da je tudi pri hvalisanji stvarne pravice pozivna tožba dopustna. Iz tega sledi na jedni strani, da je za razsojo predležčega spora, ker gre za zasebne pravice, sodišče jedino kompetentno, na drugi strani pa, da ne izključuje hvalisanje, ker zadeva stvarno pravico, pozivne tožbe. Tožitelj zahteva, naj dokaže toženec potom tožbe upravičenost do hvalisane pravice; po takem bi se značila pozvana tožba kot tožba po smislu §-a 523. obč. drž. zak., v koji bi seveda ne bil toženec kak lastnik služnega zemljišča, marveč drugi k taisti služnosti upravičenec. Pozvana tožba značila bi se torej kot »actio confessoria«; le-ta bila bi dopustna, čeprav govori § 523. obč. drž. zak. zgolj o lastniku služnega zemljišča, jasno je namreč, da jo je moči vgotoviti nasproti vsacemu, kdor zabranjuje posestnika služnostne pravice na izvajanji, torej

tudi nasproti soupravičencu in to tembolj, ker zamore glasom §-a 486. obč. drž. zak. jedno in isto zemljišče hkrati več osebam služiti in ker treba starejše pravice tretjega varovati. Iz teh razlogov ni moči dvomiti o upravičenosti predležee pozivne tožbe. Omejena je pa jednaka tožba po jasnih določbah §-ov 323. in 324. obč. drž. zak. ter dvorn. dekr. z dne 15. januarija 1787, št. 621. lit. cc) z. j. z. v toliko, da ni moči posestnika prisiliti, da označi naslov svoje pravice in da dokaže upravičenost svoje posesti; v tak položaj bi pa pozvanec prišel, ako bi moral v pozvani tožbi svojo pravico utemeljevati. Izpovedbe prič so dognale, da je voda z občinskega pota napeljal na svoje travnike oni, kedor je prvi prišel — med drugimi tudi — toženec. Toženca je torej smatrati upravičencem, oziroma soupravičencem gledé prepirne pravice, ker se nahaja v njeni faktični posesti. Vsled tega je pa očitno, da je nasproti njemu pozivna tožba nedopustna in da jo je prvi sodnik po vsej pravici zavrnil moral. V formalnem oziru je treba pripomniti, da ne zamore napačna rešitev tožbe kratiti tožencu procesualne pravice, da odgovarja (to je da vloži odgovor) na pozivno tožbo, če prav je pripustil, da je postal tožbeni odlok formalno pravomočen. Ugovor, da je toženec prepozno vložil odgovor, ni utemeljen, ker se je spustil tožitelj v pravdo, ne da bi zahteval inrotulovanja.

V svojih izvenrednih revizijskih pritožbah sklicuje se tožitelj na okolnost, da so priče dokazale, da je toženec le vicijozen posestnik, ker je izvajal služnost zgolj »clam, vi« oziroma »precario«, da ga torej ni smeti kot takega pravno ščititi.

Najvišje sodišče potrdilo je z rzsodbo z dne 31. januarija 1894, št. 1128 višjesodno naredbo iz le-teh

r a z l o g o v :

Odklonitev tožbenega zahtevka je utemeljena kakor v stvari sami, tako tudi v zakonu, to tembolj, ker ne gre razmotrivati v tem postopku značaja posestne pravice, kakor jo je toženec gledé prepirnega napeljanja vode dokazal, in ker ni smeti toženca prisiliti, da dokaže močnejšo posestno pravico. Tožitelj zamore zgolj rednim pravdnim potom prisiliti toženca, da opusti svoje zahteve gledé uživanja vode.

Dr. V. Foerster.

c) **Motena posest gonje.**

Okrajno sodišče v Šk. L. odbilo je v pravdni zadevi Janeza Š. iz Ž. proti Josipu K. od tam radi motenja posesti s pr. tožbeno zahtevo, glasečo se:

»Tožitelj nahaja se v zadnji, mirni in dejanski posesti pravice goniti živino na vodo po pešpoti na toženčevi vrtni parceli št. 1414 kat. obč. Ž. okrog hiše št. 37 v Ž., toženec ga je v tej posesti s tem motil, da je teden pred tožbo to pravdno progo pregradil tako, da se živina na vodo več goniti ne more, obsodi se torej, da ima dotično ograjo v toliko takoj odstraniti, da bode mogoče tožitelju po napominani progji živino goniti na vodo ter se v prihodnje proti globi za vsak prestopok vzdržati vsacega jednacega motenja tožitelju pristoječe posesti.

Razlogi:

Toženec Jožef K. kupil je l. 1893. na javni izvršilni dražbi zemljišče vl. št. 243 kat. obč. Ž., h kateremu spada tudi mej drugimi parcelami vrt ali travnik s sadnim drevjem parc. št. 1414. Ta parcela meji do okrajne ceste. Lastnik in posestnik tega zemljišča bil je od leta 1891. dalje Jurij B. iz Ž. hiš. št. 27, kateremu je tožitelj Janez Š. tast in ob jednom lastnik sosedne hiše št. 26. Pred letom 1891. bila je več let tožiteljeva žena Katra Š. lastnica zemljišča vl. št. 243 kat. obč. Ž. ali hišne št. 27; gospodaril pa je na obeh posestvih hiš. št. 26 in 27 tožitelj Janez Š. Parceli števil. 1414 sedaj toženega, in 1463 tožiteljeva sta vrta oziroma travnika s sadnim drevjem, ki mejita na potok Ž. Zaslišalo se je priče in dognalo se je, da se je za časa tožiteljevega gospodarjenja na hišah št. 26 in 27 do leta 1891. pasla in gonila na vodo k potoku Ž. po obeh parcelah št. 1414 in 1463 vse po čez izpuščena živina in ne na vrvi. Tako godilo se je tudi, ko je bil Jurij R. gospodar zadnji 2 leti. Prilikom ogleda konstatovalo se je tudi, da je pravdna proga, po kateri hoče tožitelj svojo živino goniti na vodo k potoku Ž. zelo ozka, zapuščena steza za pešce, kjer raste velika in gosta trava, ki ni pohojena in ne poteptana; sme se torej trditi, da letos nihče ni po stezi hodil, še manje pa gonil živino. Tudi se je konstatovalo in mora vsak preprost človek uvideti, da je veliko bližje tožiteljevo živino na vodo goniti bodisi iz hleva hiše št. 26 ali pa s pašnikov nad praznim hlevom, ležečih

naravnost po poti na parceli št. 1463 nego pa iz hleva hiš. št. 26 okoli hiše št. 27 čez parcelo št. 1414 oziroma po pravdni progi na tisti in zopet nazaj okolu hiše št. 27 v hlev hiše št. 26. — Da je tožitelj lani, leta 1891. in vsa prejšnja leta bil posestnik pravice goniti živino po pravdni progi na vodo k potoku Ž., ni nobena potrdila, nasprotno pa je dognan s pričami popolen dokaz, da je tožiteljeva živina po parceli št. 1414, kar čez in čez vse križema in ne samo in izključljivo po pravdni črti na vodo hodila. Ker torej tožitelj ni dokazal, da je zadnji posestnik pravice goniti svojo živino po na parceli št. 1414 nahajajoči se ozki stezi, ga toženec s tem, da je teden dni pred tožbo svoj travnik parc. št. 1414 ogradil proti okrajni cesti zadevno pešpot nikakor ni v prepirni posesti motil, marveč le svojo posest varoval, tako pa se je morala po §-u 45. ces. naredbe z dne 27. oktobra 1849, št. 12. drž. zak., ker o moteni posesti ni govora, odbiti nedokazana in povsem neutemeljena tožbena zahteva.

Tožitelj vložil je rekurz zoper ta konečni odlok in višje deželno sodišče je ugodivši rekurzu z odločbo z dne 9. avgusta 1893, št. 7966 razsodilo po tožbenem zahtevku.

Razlogi.

Kakor je uže I. sodnik konštatoval, dokazano je po zaslišanih pričah, da je tožitelj osobito tudi leta 1891, in 1892. gonil svojo živino čez travnik parcela št. 1414 na vse strani na vodo k potoku, bodisi, da je njegova živina sama ondi hodila, bodisi, da jo je dal tožitelj po svojih pastirjih tja goniti. Vsled tega smatrati je kot gotovo, da je tožiteljeva živina ob takih prilikah vsekako stopala tudi po sporni stezi. Slednjo okolnost so tudi izrecno potrdile priče. Kakor stvari stoje, so se navedena posestna dejanja godila z vednostjo lastnika in posestnika Jurija R. Na podlagi tega pa se mora smatrati, da se tožitelj nahaja v zadnji dejanski posesti pravice živino goniti čez parcelo št. 1414. Konštatovanje v sodnem ogledu, da na sporni progi ni najti sledu živinogonje, nego da raste ondi bujna trava, je pa nerelevantno, ker tožitelj sam trdi, da goni živino po sporni progi le za časa paše. Ker toženec pripozna, da je proggo on zagrabil, in ker je v očigled dokazani pravni posesti tožiteljevi to dejanje kvalifikovati kot turbacijo, bilo je konečni odlok spremeniti in ugoditi tožbeni zahtevi.

Zoper višjesodno odločbo vložil je toženec revizijski rekurz. Najvišje sodišče pa je ta rekurz zavrnilo in z naredbo z dne 19. septembra 1893. št. 11015 potrdilo višjesodno odločbo po njeni stvari in zakonu ustrežajočih utemeljevanjih, katerim je dodalo še sledeče razloge:

Višjesodni izrek prav jasno in popolnoma določno označuje pot, gledé katere je ščititi tožitelja o njegovi posesti pravice živino goniti. Brez pomena je torej, od kod in od katere odhodne točke goni tožitelj svojo živino na in po imenovani poti. Uvaževati je tudi, da tožitelj uže dolgo časa goni ondi svojo živino in je s tem trajajočim izvrševanjem gonje nedvombeno izrazil svojo voljo, isto kakor svojo pravico izvrševati, vsled česar je v smislu §-a 312. obč. drž. zak. pridobil si posest napominane pravice. Zahteva tožiteljeva, ki meri le na gotovi in določeni del parcele št. 1414 kat. obč. Ž. je pa toliko bolj dopustna, ker je tožitelj dokazal, da je dosihdob živino gonil čez ves travnik parc. št. 1414. Zaradi tega se toženec nikakor ne more žaljenega čutiti s tem, da je tožitelj omejil svojo zahtevo le na sporno stezo. Tožiteljevi dobro pridobljeni pravni posesti se pa sodna pomoč zaradi tega še ne more odreči, ker toženec o tej posesti dosihdob nobene vednosti ni pridobil si ali pa, ker ni razvidna v javni knjigi nobena taka služnost tožitelju na korist; kajti tukaj gre le za varnost zadnje dejanske posesti in je tožitelj uže v posesti napominane živinogonje nahajal se, ko je toženec stoprav pridobil posest travnika parcele št. 1414 kat. obč. Ž.

Dr. J. K.

d) Za čas, dokler sme kupec zadržavati kupnino, ker prodajalec ni izpolnil kupne pogodbe, mu tudi ni treba plačevati zamudnih obrestij od kupnine.

Dne 11. januarija 1890. l. prodala je Ana R. Francetu V. nekatere parcele svojega zemljišča vl. št. 2 kat. obč. Kr. in vl. št. 2 kat. obč. za 1773 gld. Kupec France V. je takoj prevzel zemljišče ter obljubil, da bode polovico kupnine plačal do 15. januarija 1890. l. drugo polovico pa do sv. Jurija 1890. l., prodajalka Ana R. pa je obljubila kupcu, da bode do tistega časa izbrisala vsa pri prodanih parcelah vknjižena bremena. Takrat, o sv. Juriju 1890. l., morali bi stranki sestaviti tudi pismeno kupno pogodbo. Do dogovorjenega časa pa niti prodajalka Ana R. ni izbrisala vknjiženih bremen, niti

kupec France V. ni plačal ostale kupnine. Ana R. je vsled tega tožila kupca Franceta V., da ji mora plačati ostalo kupnino. Druga in tretja instanca sta razsodili, da kupcu Francetu V. ni treba druge polovice kupnine poprej plačati, dokler prodajalka Ana R. ne izbriše vknjiženih bremen.¹⁾

Še le z odlokom z dne 5. januarija 1893, št. 97 izbrisala je prodajalka Ana R. vknjižena bremena in se je odlok vročil kupcu Francetu V. dne 20. januarija 1893. l.

S tožbo de pr. 7. februarja 1893, št. 1974 tožila je prodajalka Ana R. vnovič kupca Franceta V., da ji mora v 14 dneh plačati drugo polovico kupnine 886 gld. 50 kr. in 5% obresti od 24. aprila 1890. l. naprej.

Mestno del. okrajno sodišče v C. je z razsodbo z dne 20. avgusta 1893, št. 13057 tako-le razsodilo:

Toženec France V. mora tožiteljici Ani R. vsled ustne dne 11. januarija 1890. l. sklenjene kupne pogodbe v 14 dneh plačati ostalo kupnino 886 gld. 50 kr. proti temu, da podpiše tožiteljica dogovorjeno kupno pogodbo. Gledé 5% obrestij od kupninskega ostanka 886 gld. 50 kr. od 24. aprila 1890. l. naprej se tožbena zahteva zavrača ter mora tožiteljica v 14 dneh povrniti tožencu pravdne troške, sicer bi jo zadela rubežen.

Razlogi:

Ker je toženec pripravljen plačati ostalo kupnino 886 gld. 50 kr. in se brani samo plačati zahtevane obresti, treba je v tej pravdi soditi jedino le o tem, ali mora toženec plačati obresti od kupninskega ostanka 886 gld. 50 kr. od 24. aprila 1890 l. naprej ali ne. To vprašanje mora se pa zanikati. Zakon ne določuje, da bi se moral ostanek kupnine obrestovati. Prodajalec more torej obresti od kupnine le tirjati, ako so bile dogovorjene, ali pa, ako je kupec gledé plačila v zamudi. (§a 1333. in 1334. obč. drž. zak.) Tožiteljica sama ne trdi, da bi se bile pri pogodbi dogovorile obresti za ostalo kupnino 886 gld. 50 kr. marveč sledi iz pravnih govorov da zahteva tožiteljica obresti kot zamudne obresti. Pretresovati je torej treba vprašanje, jeli toženec v zamudi ali ne. Iz razsodeb, (katere omenjamo v uvodu, objavljene v št. 12. »Sl. Pravnika« l. 1892.) sledi, da mora toženec ostalo kupnino še le takrat plačati, kedar bodo

¹⁾ Glej »Slovenski Pravniki« št. 12. iz leta 1892. str. 365.

prodana zemljišča čista vseh bremen. Tožiteljica je namreč še le takrat izpolnila dolžnosti kot prodajalka, ko je kupcu omogočila, da se vpiše kot lastnik neobremenjenega kupljenega zemljišča. Iz razprave je razvidno, da se je tožiteljica branila podpisati kupno pogodbo, akoprav jej je toženec ponudil ostanek kupnine 886 gld. 50 kr. samo radi tega, ker jej ni hotel plačati tudi zahtevanih obrestij od 24. aprila 1890. l. naprej. Tožiteljica pa ni bila upravičena, zahtevati teh obrestij. Toženec z ozirom na preje omenjene razsodbe in določila §-ov 1606. in 1052. obč. drž. zak. ni bil v zamudi, torej tudi ni bil dolžan plačati zamudnih obrestij. Iz pravnih govorov je dalje razvidno, da tožiteljica celó proti temu ni hotela podpisati kupne pogodbe, da bi jej plačal toženec ostalo kupnino 886 gld. 50 kr. in da bi si pridržala pravico, da bode za obresti posebej tožila. Radi tega tudi tožiteljica od 20. januarja 1893. l. naprej ne more zahtevati zamudnih obrestij, vsaj ni toženec v zamudi, marveč le tožiteljica, ki še dozda ni podpisala kupne pogodbe. Toženec je torej dolžan plačati ostalo kupnino 886 gld. 50 kr. pa le proti temu, da podpiše tožiteljica dogovorjeno pismeno kupno pogodbo. Tožbena zahteva gledé obrestij pa se mora zavrniti, ker toženec še ni v zamudi. Troške mora tožiteljica tožencu povrniti, ker je propadla gledé zahtevanih obrestij, ker ji je toženec kupnino hotel plačati in le tožiteljica ni hotela podpisati pogodbe.

Vsled tožiteljicine apelacije je višje deželno sodišče v G. z razsodbo de int. 21. decembra 1893, št. 21332 predručilo razsodbo prve instance in razsodilo:

Toženec France V. mora vsled ustne, dne 11. januarija 1890. l. dogovorjene kupne pogodbe tožiteljici Ani R. v 14 dneh plačati ostalo kupnino 886 gld. 50 kr. in 5⁰/₃ obresti od 24. aprila 1890. l. proti temu, da podpiše tožiteljica dogovorjeno pismeno kupno pogodbo in vse troške 1. in 2. instance.

Razlogi.

Ker se proti razsodbi prvega sodnika gledé tega, da mora toženec plačati ostalo kupnino 886 gld. 50 kr., nobena stranka ni pritožila, ni treba razsodbe prvega sodnika v tem oziru pretresovati, ter mora le-ta v tem oziru ostati nepremenjena. Gledé obrestij in troškov je pa tožiteljčina pritožba utemeljena. Da je bil toženec vsled ustne dne 11. januarija 1890. l. dogovorjene kupne pogodbe

dolžan plačati polovico kupnine 886 gld. 50 kr. do sv. Jurija 1890. l., o tem ni prepira. Istotako ni prepira o tem, da je toženec takoj prevzel dejansko posest in užitek kupljenih zemljišč in da druge polovice kupnine, katero bi bil moral plačati do 24. aprila 1890. l., ni bil plačal, radi tega ne, ker tožiteljica ni izpolnila svoje dolžnosti, vsled katere bi bila morala izbrisati bremena vknjižena na prodanih parcelah. Dokazano je, da je tožiteljica med tem z odlokom z dne 5. januarija 1893. l., torej še predno je tožila, izbrisala vsa bremena in na ta način storila svojo dolžnost. Ravno vsled tega je toženec z izpodbijano razsodbo tudi obsojen, da mora plačati še ostalo kupnino 886 gld. 50 kr. Tožbena zahteva gledé 5% obrestij od 24. aprila 1890. l. naprej pa se je bila odbila. Toda ta izrek ni utemeljen. Vsled §-a 1064. obč. drž. zak. veljajo določila §-a 1050. obč. drž. zak. tudi pri kupni pogodbi. Po §-u 1050. obč. drž. zak., ima prodajalec od dneva, ko bi se mu morala po dogovoru izročiti kupnina, tudi užitek te kupnine ravno tako, kakor ima kupec užitek prodane stvari od onega dne, ko bi se mu morala po dogovoru izročiti stvar. Užitek kupnine so pa ravno zakonite obresti. Ker sta stranki dogovorili, da mora kupec drugo polovico kupnine plačati do 24. aprila 1890. l. je gotovo upravičena tožiteljčina zahteva, da ji mora toženec od te svote plačati 5% obresti od 24. aprila 1890. l. naprej in to tembolj, ker je imel toženec ves ta čas tudi užitek kupljenih posestev. Ako bi torej tožencu ne bilo treba plačati obrestij, obogatil bi se na tožiteljčine troške, ker bi prodajalka ne dobila popolne jednake vrednosti tega, kar je ona dala tožencu. Te dolžnosti ne more toženca rešiti okolnost, da tožiteljica do dneva pogojenega plačila, t. j. do 24. aprila 1890. l., ni zadostila svoji dolžnosti in ni izbrisala vseh bremen. Toženec smel je vsled tega za svojo varnost zadržati dogovorjeno odplačilo z užitkom vred t. j. kupnino in obresti, toliko časa, dokler je izpolnila tožiteljica svojo dolžnost. Zdaj pa toženec nima več vzroka, zadržavati popolno odplačilo, t. j. ostalo kupnino z obrestmi vred, ker je tožiteljica svoji uže omenjeni dolžnosti zadostila, predno je vložila tožbo. Izpodbijana razsodba morala se je torej gledé obrestij predružačiti in tožbeni zahtevi se je moralo popolno ugoditi. Ker je tožiteljica popolnoma zmagala, mora ji toženec tudi povrniti vse troške.

Proti tej razsodbi vložil je toženec revizijo, vsled katere je najvišje sodišče razsodbo druge instance z razsodbo z dne 21. februarja 1894, št. 2059 predrugačilo in razsodilo:

Toženec France V. mora tožiteljici Ani R. vsled ustne dne 11. januarja 1890. l. dogovorjene kupne pogodbe v 14 dneh plačati ostalo kupnino 886 gld. 50 kr. in 5% obresti od 21. januarja 1893. l. naprej proti temu, da tožiteljica podpiše dogovorjeno pismeno kupno pogodbo in mora vsaka stranka sama trpeti vse svoje troške.

Razlogi.

Ker se toženec proti višjesodni razsodbi pritožuje samo glede izreka o obrestih in troških, mora omenjena razsodba v vseh ostalih točkah ostati nespremenjena. — Toženčeva revizijska pritožba je deloma upravičena. Tožiteljica zahteva od toženca zamudne obresti od ostale kupnine 886 gld. 50 kr. za čas od 24. aprila 1890. l. naprej. Zamudne obresti se pa smejo uže po svojem pojmu zahtevati še le od tistega dneva naprej, ko je dolжник v zamudi gledé plačila (»in mora«). Po dogovorjeni ustni kupni pogodbi bi bil moral toženec plačati res ostalo kupnino 886 gld. 50 kr. do 24. aprila 1890. l. Razsodbe (ki so se preje omenile) določile pa so, da je smel toženec takrat plačilo zadržavati, ker tožiteljica ni izpolnila svoje dolžnosti, ker namreč ni izbrisala na prodanih zemljiških vknjiženih bremen. Toženec je bil še le takrat dolžan plačati ostalo kupnino, ko je bil obveščen, da je tožiteljica zadostila svoji omenjeni dolžnosti, to je dne 20. januarja 1893. l. — Toženec je to tudi sam priznal, ko se je dne 29. januarja 1893. l. sešel s tožiteljico ter ponujal ostalo kupnino 886 gld. 50 kr. in 5% obresti od 20. januarja 1893. l. naprej. Tožiteljica se je takrat branila vsprejeti ponujano svoto in podpisati pismeno kupno pogodbo. Toženec bi bil torej moral v smislu §-a 1425. obč. drž. zak. položiti ta znesek pri sodišči, ako ni hotel za naprej plačevati zamudnih obrestij. Ker tega ni storil, mora plačati zamudne obresti. Gledé obrestij za dobo od 24. aprila 1890. l. do 20. januarja 1893. l. morala se je torej potrditi razsodba prve, gledé obrestij od 21. januarja 1893. l. naprej pa razsodba druge instance. Gledé troškov ozirati se je na to, da se je skoro cela pravda sukala okoli tožiteljicine zahteve, naj ji toženec plača 5% obresti od ostale kupnine 886 gld. 50 kr. za čas od 24. aprila 1890. l. do plačila. Ker

se je ta tožiteljčina zahteva za dobo od 24. aprila 1890. l. do 20. januarija 1893. l. torej blizo za tri leta odbila, tožiteljici ni moči prisoditi troškov. Pa tudi toženec ne more tirjati troškov, ker svote 886 gld. 50 kr. in 5% obresti od 21. januarija 1893. l. naprej ni položil pri sodišči ter je na ta način tožiteljico prisilil, da ga je morala tožiti, ker je torej v pravdi deloma propadel. Stvarno in zakonito utemeljen je torej izrek, da mora vsaka stranka sama trpeti vse svoje troške.

Dr. Hrašovec.

e) Pravica kolovoza za poljedelske namene se ne sme razširiti na merkantilne vožnje (§ 484. obč. drž. zak.)

(Konec.)

Reviziji tožiteljevi ugodilo je najvišje sodišče z rzsodbo z dne 27. julija 1892, št. 8227 ter rzsodilo

Toženec B. pripoznati mora, da je tožiteljevo zemljišče št. 69 kat. obč. H. prosto služnosti kolovoza gledé izvaževanja kamenja, peska in šote v merkantilne namene, da nima pravice voziti črez parcelo št. 244 kat. obč. H. kamenje, pesek in šoto do okrajne ceste v merkantilne namene, ter mora to opustiti, sicer bi se mu naložila za vsak slučaj globa. — Tožitelju prisodilo se je $\frac{3}{4}$ tožbenih in pravnih in $\frac{1}{2}$ revizijskih troškov.

Razlogi.

Po pravici izrekli sta obe nižji instanci, da si je toženec pridobil gledé svoje parcele št. 358 služnost kolovoza črez tožiteljevo parcelo št. 244 potom priposestovanja. A brez pravice smatra prvi sodnik služno zemljišče prostim tudi služnosti kolovoza gledé navadnih poljedeljskih pridelkov, če ugoti povsem tožbenemu zahtevku, ne da bi razločeval namen voženj, — kateri je v predležečem slučaju velevažnega pomena. Vsled kulturnega svojstva gospodujočega sveta, kakor se je dognalo po dokazovanji, namreč ni po vsem izključeno, da se mora tudi pri navadni rabi zemljišča včasih izvažati kamenje, pesek, les, šota i. t. d., kakor so to tudi potrdile nekatere toženčevih prič posebno K. in D. — Služnost v namen kmetijstva se ne brani tožencu. Tožitelj priznava temveč

v svoji reviziji izrecno, da ima toženec pravico, v poljedeljske namene voziti po prepirnem svetu. Ni torej prav, če se tožbenemu zahtevku povsem ugodí. Drugače je seveda z vožnjami v merkantilne namene, ki so bile povod tej pravdi. Po dolgi vrsti prič, po sodnem ogledu in po izvedencih dokazano je, da ni bilo jame za gramoz, takrat, ko se je gradila železnica, temveč da se je napravila šele pred 13. do 14. leti, ter da so se takrat vršile navadne kmetijske vožnje, kakor so bile potrebne za navadno uživanje takrat z drevjem obraščenega travnika. Ta kolovoz izgublja pa popolnoma prvotni značaj poljske poti, katerá je bila večinoma poraščena s travo in se je kosila, odkar se vozi po njem s težkimi vozovi, vsled česar se mora posipati, in ima sedaj povsem obliko ceste in se je vsled posipanja tudi razširil. Doba, odkar se pot rabi na ta način, pa ni tako dolga, da bi zadoščala za priposestovanje. — Če se pa opira pridobitev služnosti na priposestovanje, more za obseg te pravice merodajen biti le način, kako se je izvrševala služnost začetkom priposestovanja. — To sledi iz §-a 484. obč. drž. zak., kateri določa, da se ne smejo razširjevati služnostne pravice, temveč utesnjevati z ozirom na bistvo in namen ustanovitve. Služnemu zemljišču se torej ne sme breme oteževati, temveč, če le mogoče, se mora olajšati bolj in bolj. Na podlagi tega nazora reči se mora torej, da je po tožencu nekaj let izvrševana raba prepirnega pota za vožnjo s peskom, kamenjem i. t. d. v merkantilne namene razširjevanje služnostne njegove pravice, ker škoduje — kakor je samo ob sebi umevno in kakor sta tudi izvedenca izrešla — služnemu svetu bolj, kakor preje in ker je torej za njegovega lastnika težje breme, kakor je bilo preje, ko se je vozilo le bolj redkokrat in z lahkimi tovari. Po pravici upira se torej tožitelj proti takemu razširjevanju prejšnje pravice, čemur ne nasprotuje pogodba z dne 18. avgusta 1870. l. Takrat se je sicer res govorilo o neomejeni pravici kolovoza, a to le z ozirom na takratne gospodarske razmere parcele št. 358, na kateri še ni bilo jame za gramoz. Toženec pa ni dokazal, da se je takrat v mislih imela tudi prememba v rabi gospodujočega sveta na škodo služnemu. — To opravičuje! da se je ugodilo tožbenemu zahtevku kar se tiče pravice kolovoza gledé merkantilnih voženj s šoto, kamenjem in peskom. Predrugáčiti je bilo torej nižjesodni rzsodbi. — Ker je tožitelj prodir

z važnejšim delom svoje tožbe, prisoditi mu je bilo $\frac{3}{4}$ pravnih in $\frac{1}{2}$ revizijskih troškov.¹⁾ *Dr. Bisiak.*

¹⁾ V svoji v „Jur. Blätter“ št. 7 ex 1889 str. 82. priobčeni rzsodbi z dne 13. decembra 1888, št. 13736 pravi najvišje sodišče izrecno, da se sme voziti s tovornimi vozovi v izvrševanje vozarske obrti, če se je pridobila služnost kolovoza za poljedeljske vožnje, ter se sklicuje v svojih razlogih, ki so skoraj jednaki s tu navedenimi razlogi višjega deželnega sodišča, tudi na § 493. obč. drž. zak. V rzsodbi z dne 23. oktobra 1890 šte. 12064 („Ger. Halle“ št. 29 ex 1890 str. 256. pa je najvišje sodišče rzsodilo, da ne zakrivi motenja posesti oni, ki posuje z gramozom tu j svet, ki preje ni bil posut in na katerem mu pristoja pravica kolovoza in sicer z ozirom na § 483. obč. drž. zak., po katerem mora skrbeti za ohranitev in popravljanje služne stvari, kdor uživa služnostno pravico.

Kazensko pravo.

Tudi snemanje vsled sodiškega ukaza nabitega odloka smatrati bi bilo uradnim činom po smislu §-a 81. k. z.

Deželno sodišče v Ljubljani je z rzsodbo z dne 15. novembra 1893, št. 12074 Antona L. krivim spoznalo hudodelstva javnega nasilstva po §-u 81. k. z., ker je občinskega slugo Ludovika Ž., zahtevajoč, naj takoj odstrani po njem vsled sodnega ukaza na stanovanje Antona L. pribiti sodni odlok, suval v prsi in pehal proti hiši nazaj, a tako se v §-u 68. k. z. imenovane osebe, ko je opravljala svojo službo, silovito lotil, da bi izsilil uradni čin.

Ničnostno pritožbo obtoženčevo zavrglo je najvišje sodišče z rzsodbo z dne 16. februarija 1894, št. 15030 iz sledečih razlogov:

Ničnostna pritožba opira ničnostni razlog §-a 281., št. 10. k. pr. r. na trditev, da dejanje, h kateremu je hotel obtoženec prisiliti občinskega slugo Z., ne spada v pojem uradnega čina, kajti ni stvar občinskega sluga snemati take uradne spise, ki so se nabili zgolj v svrhu vročitve stranki; šlo bi se torej k večjemu le za hudodelstvo po §-u 98. lit. a) ali za prestopok zoper javne naprave po §-u 312. k. z. — A ničnostna pritožba nima prav. Občinski sluga sicer res ni smel v tem slučaju snemati listine, katero je bil vsled sodnega naročila nabil v svrhu vročitve obtožencu, akopram je priznati, da je isti v posebnih razmerah (n. pr. če se je v vročitvi zmotil ali mu je oblast ukazala) pač opravičen nabit odlok sneti. Baš v tem

pa, da je obtoženec s pretenjem hotel gosposkini organ prisiliti k dejanju nasprotujočemu zakonu in službeni dolžnosti njegovi, bistveno obstaja kaznivo dejanje obtoženčevo. Če bi se bil občinski sluga udal obtoženčevim pretnjam, značilo bi se nedvomno njegovo dejanje kot — akopram nepostaven — uraden čin; pravni čin vročitve bi bil razveljavljen, in obtoženec bi bil takoj opirajoč se na prisiljeno odstranitev nabitega odloka po gosposkini osebi, pobijal zakonito veljavnost vročitve. M.

Iz upravne prakse.

a) Kedaj so upravne določbe pravomočne? — V vsaki pritožbi do upravnega sodišča izpodbijati se sme veljavo naredeb (§ 6. odst. 1. zak. z dne 22. okt. 1875, št. 36. drž. zak. ex 1876).

C. kr. upravno sodišče je pritožbi A-ja proti odločbi upravnega odseka tržaškega mesta z dne 5. oktobra 1892, št. 28612 z odločbo z dne 23. novembra 1893, št. 3932 deloma ugodilo.

Razlogi:

Iz upravnih spisov se da posneti, da se je pritoževalec obvestil s plačilnim nalogom mestnega magistrata tržaškega z dne 27. aprila 1892, št. 17720, da znašajo gasilni troški požara v njegovi hiši št. 27 v »via della Madonina« dne 24. marcija 1892. l. 1336 gld. 60 kr., ter se je opozarjal, da mora v smislu §-a 23. gasilnega reda tekom 4 tednov plačati ta znesek pri mestni blagajnici. Po neoporekani navedbi vročil se je A-ju ta nalog dne 9. maja 1892. l. Dne 20. junija 1892. l. opominjal se je po drugem nalogu z dne 17. junija 1892, št. 1075, da mora plačati gasilne troške v znesku 1336 gld. 60 kr. v 14 dneh, sicer se bi po preteku te dobe pričelo takoj z izvršilom.

Proti obema dekretoma pritožil se je z dne 4. julija 1892. l. do upravnega odseka tržaškega mesta. Le-ta zavrnil je pa dotični rekurz z izpodbijano odločbo z dne 5. oktobra 1892, št. 28612. Odbil se je pa rekurz v prvi vrsti z ozirom na zamujeni rok, češ, da se je po plačilnem nalogu mestne blagajne z dne 17. junija 1892, št. 1075 vršil uže prvi korak v iztirjanje predpisanega zneska,

ter se rekurz ne more smatrati pravočasno vloženim, — dalje pa tudi iz meritornih razlogov.

Ker je toženi upravni odsek ugovarjal zamudo v smislu §-a 5. odst. 3. zak. z dne 22. oktobra 1875, št. 36. drž. zak. ex 1876, moralo je upravno sodišče pred vsem pretehtati slučaj v tem smislu in posebno odgovoriti na vprašanje, je-li v istini zadobil nalog z dne 27. aprila 1892, št. 17720 za časa vloženega rekurza (4. julija 1892. l.) uže pravno moč? —

Ustanova tržaškega mesta z dne 12. aprila 1850, št. 139. drž. zak., katera urejuje delokrog posamičnih organov in tudi, kje se morajo vlagati pritožbe, ne določuje nobenega roka za pritožbo. Tudi pozneje je izostala vsaka zakonita določitev roka za rekurze. Uporabljati je torej obče pravilo, da se sme — če primanjkuje zakonite omejitve pravnega leka, izpodbijati določbe upravnih oblastev dotlej, da se stranka ne odpove izrecno vsakemu pravnemu leku, ali izvrši ukaz, se tako podvrže oblastvenemu povelju ter se tako molče odpove pritožbi, ali pa da se ni od strani upravnega oblastva uvedlo po preteku za izvršitev naloga določenega časa vse potrebno, da se siloma izvrši.

Ako se to pravilo uporablja na ta slučaj, razvidi se, da ni bilo ni jednega teh pogojev za pravokrepnost plačilnega naloga z dne 27. aprila 1892, št. 17720 za časa podanega rekurza. Ni bodisi izrecne, bodisi tihe odpovedi pravnemu leku, tudi ni A ničesar storil, kar bi upravičevalo sklep na to odpoved, — isto tako se ni uvedlo izvršilno postopanje.

V tem oziru konstatovati se mora iz spisov, da ima pritožbi v izvorniku priloženi nalog z dne 17. junija 1892, št. 1075 nadpis: »Dal municipio di Trieste e sue dipendenze«. Trditev protispisa, da se ta nalog ni izdal po magistratu pač pa od mestne blagajne (tesoreria) se razveljavi po besedilu naloga samega. A tudi ne gledé na to, se ne more smatrati ta dekret kot prvi izvršilni korak, ker ne vsebuje, kakor tudi ne dekret z dne 27. aprila 1892. l., ničesar drugega kakor plačilni nalog. Tak nalog pa, naj je tudi v njem pretenje eksekucije, — še ni korak za iztirjevanje, kar je edino le prava uporaba prisilnega sredstva, to je dejanska uvedba eksekucije, v smislu §-a 3. nar. z dne 20. aprila 1854, št. 96. drž. zak.,

Ker se ne more torej reči, da je bil dekret z dne 27. aprila 1892. l. za časa rekurza pravomočen, se ni zamudila pritožba ter ni na mestu ta ugovor.

A tudi drugi ugovor protispisa, da se je premenil dejanski položaj proti smislu §-a 6. al. 1. zak. z dne 22. okt. 1875. l. s tem, da se je izpodbijala veljava gasilnega reda z dne 23. oktobra 1854. št. 13963, ni upravičen.

Z dejanskim položajem nima ničesar opraviti vprašanje, je-li kaka naredba veljavna ali ne, ter se more to vprašanje vedno izprožiti v vsaki pri upravnem sodišči vloženi pritožbi. Torej se je moralo sodišče baviti tudi s tem vprašanjem.

Upravno sodišče izpoznalo pa je, da je pritožba upravičena izpodbijati veljavo gasilnega reda z dne 23. oktobra 1854. l., ker se ta predpis ni izdal po v smislu §-a 92. odst. 2. mestnega statuta v to poklicanem mestnem sovetu, ampak z dovoljenjem namestništva po magistratu. Ni se pa po toženem upravnem odseku dokazal državni ukrep, s katerim se bi ustavilo delovanje mestnega sveta ter izročila njegova kompetenca magistratu oz. namestništvu. Veljaven je bil torej le gasilni red z dne 17. februarja 1838. l. za časa pritožbe, v kolikor se ni predruožčil po poprejšnih veljavnih naredbah. ¹⁾

Dr. S.

¹⁾ Nadaljevanje nima nobenega občega pravniškega pomena.

b) Plačila, katera dobivajo upravni in nadzorni svètniki kake delniške družbe kot taki, se ne smejo obdačiti v drugem dohodarinskem razredu, tudi potem ne, ako je dotična družba začasno prosta obrtarine in dohodarine.

Na pritožbo Rudolfa viteza Grimburga in drugov proti odločbi nižje-avstrijskega finančnega ravnateljstva z dne 24. febr. 1893, št. 1816 zastran dohodarine drugega razreda, razsodilo je c. kr. upravno sodišče z razsodbo z dne 10. okt. 1893, št. 3371:

Izpodbijana odločba se razveljavi v smislu §-a 7. zakona z dne 22. okt. 1875, št. 36. drž. zak. z l. 1876.

Razlogi:

Vpraša se, je-li se smejo plačila, koja dobivajo kot taki upravni in nadzorni svètniki Zwolenoveško-Šmečenske železniške družbe, ki je temeljem koncesije z dne 2. junija 1883, šte. 124. drž.

zak. prosta obrtarine in dohodarine, obdačiti v drugem dohodarinskem razredu. Zwolenoveško-Smečenska železniška delniška družba je sama po sebi in ne gledé na davčno prostost, koja se jej je podelila v koncesijski listini, podjetje, ki je podvrženo obrtarini v smislu obrtarinskega patenta z dne 31. decembra 1812. l. — Dohodki te delniške družbe so torej podvrženi — zopet ne gledé na podeljeno davčno prostost — samo po sebi dohodarini v prvem razredu po §-u 4. dohodarinskega patenta z dne 29. oktobra 1849. l., št. 439. drž. zak.; in pri odmerjenji te dohodarine se glasom §-a 11. dohodarinskega patenta ne sme odbiti od kosmatega dohodka povračilo za delo davkopllačevalčevu. Iz tega pa sledí, da je to povračilo za delo, torej ta vrsta dohodkov zadeta z dohodarino prvega razreda, ki se je naložila podjetniku davku podvrženega opravila, in da se torej ne sme še jedenkrat obdačiti v drugem dohodarinskem razredu.

Po družbenih pravilih Zwolenoveško-Smečenske železniške delniške družbe oskrbujejo zadeve družbene: *a*) upravni svet, *b*) občni zbor delničarjev in *c*) nadzorni svet (§ 14.). Načelništvo v smislu trgovinskega zakonika je upravni svet, nadzorni svet pa nadzoruje poslovanje družbeno v mejah, koje mu stavi zakon (§ 36.). Ker so torej člani upravnega sveta kot člani načelništva družbenega reprezentantje vseh delničarjev, in ker imajo člani nadzornega sveta kot iz skupine delničarjev voljeni (§ 34. družbenih pravil) nadzorni organi družbeni samo dela opravljati, koja bi imela železniška delniška družba kot podjetnik sama opravljati in je mora dati le zato opravljati po omenjenih pravnih namestnikih ker kot pravna oseba fiziških del ne more izvrševati; ker so torej dela teh pravnih namestnikov po svojej naravi in svojem bistvu le dela davku podvrženega podjetja samega in se gledé povračila zanje, kakor smo razložili, obdačijo v prvem razredu dohodarinskem, ni dvoma, da se ne smejo obdačiti v drugem razredu plačila, koja dobivajo upravni in nadzorni svetniki družbeni v tej svojej lastnosti.

Da je Zwolenoveško-Smečenska železniška delniška družba vsled koncesijske listine z dne 2. junija 1883. l. davka prosta, to stvarij ne more predrugačiti; kajti potem je pač ves v prvem razredu dohodarini podvržen dohodek, torej tudi oni, ki odpade na povračilo za družbeno delo t. j. za plačila upravnih in nadzornih svetnikov — odtegnjen obdačenju, in ni je zakonite določbe, da se

more in sme dohodek, ki je podvržen dohodarini v prvem razredu, iz kateregakoli razloga obdačiti po kakem drugem (v našem slučaju po 2.) razredu. Vladni zastopnik je trdil pri javnej ustnej obravnavi, da so plačila upravnih svetnikov sama po sebi podvržena dohodarini v drugem razredu, pri delniških družbah pa, ki plačujejo davek, da so zato prosta, ker se pri njih posredno obdačijo s tem, da vsled pozitivne določbe §-a 11. pri obdačenji delniških družeb ni dopuščeno odračunanje teh plačil kot trošek. Te trditve pa upravno sodišče ni moglo pripoznati kot prave, uže zato ne, ker baš iz tega, da se temeljem §-a 11. pri obdačenji delniških družeb tantijeme ne smejo odbiti od kosmatega dohodka, sledi, da smatra zakonodavec sam ta plačila kot povračilo za delo davkoplachevalčevu, odnosno za dohodek delniške družbe. Ako pa je to stališče zakonodavčevu, potem ne gre, da bi se to stališče predrugáčilo takrat, kedar bi iz njega — kakor pri družbah dohodarine prostih — sledilo neobdačenje tantijem, ki so po sebi pač res zasobnogospodarski dohodek upravnih svetnikov, in bi se te tantijeme ne smatrale dohodkom družbe, marveč dohodkom članov upravnega in nadzornega sveta.

Člani upravnega in nadzornega sveta se morejo smatrati le ali kot reprezentantje delničarjev, torej kot podjetnik sam, ali pa kot družbeni uradniki, in njih dohodki torej le ali kot plačila, koja je v prvem, ali pa kot plačila, koja je dohodarini podvreči v drugem razredu. V prvem slučaju se ta plačila pri obdačenji delniške družbe ne smejo odbiti od kosmatega dohodka, v drugem slučaju pa je ob sebi umljivo, da se morajo odbiti. Ker pa zakon ne pripozna odbitnosti gledé zadevnih plačil, zato sledi iz tega, da se imajo obdačiti v prvem in baš zato ne v drugem razredu. Po mnenji vladnega zastopnika pa bi bilo smatrati člane upravnega sveta včasih, namreč pri družbah, ki plačujejo davek, kot zastopnike podjetja, včasih, namreč pri družbah davka prostih, pa kot uradnike podjetnikove. In ko poteče davčna prostost, prestopil bi isti vir dohodkov iz drugega v prvi razred, dasi je pač jasno, da obdačenje ali neobdačenje podjetja ne more vplivati na davčno dolžnost pri podjetji službujočih in v drugem razredu dohodarini podvrženih uradnikov.

O p o m b a. Na to pa sledi še odstavek, ki se odlikuje po upravljaški nerazumnosti in kateri zato navajam v izvirniku :

Es versteht sich übrigens auch ganz von selbst, dass es nicht im Belieben der Steuerverwaltung stünde, blos wegen der Bestimmung des § 11 die Tantiëmen der Verwaltungs- und Aufsichtsräthe von der Besteuerung freizulassen, wenn diese Bezüge für sich wirklich nach der II. Classe einkommensteuerpflichtig wären und dass dann insbesondere auch die Thatsache der Doppelbesteuerung allein die Steuerbemessung nach der II. Classe nicht ausschliessen könnte, zumal ja die indirecte Besteuerung des Tantiëmen-Einkommens nach der I. Classe bei der Actiengesellschaft gewiss nicht immer ziffermässig dasselbe Resultat ergeben würde, wie die indirecte Besteuerung dieses Einkommens nach der II. Classe.

Če naj ta odstavek pove to, kakor jaz umem, potem je v eklatantnem protislovju s tem, kar je prej upravno sodišče razpredlo na dolgo in široko. Dvojno obdačenje istega dohodka je po sedanjem stanju zakonov absolutno izključeno. Ako so upravni svètniki uradniki družbeni, obdačiti se imajo njih plačila po drugem razredu dohodarinskem in pri obdačenju družbe same imajo se ta plačila pasirati kot troški obrtovanja. Ako pa upravni svètniki niso uradniki, marveč izmej delničarjev samih izbrani reprezentantje podjetnika, potem obdačijo se plačila, koja dobivajo, posredno v prvem razredu s tem, da se pri obdačenju družbe ne pasirajo kot troški obrtovanja, ker se njih opravila smatrajo kot delo podjetnika samega. Podjetnik sam pa mora baš plačati dohodarino ne samo od dohodkov, koje dobiva iz investirane obratne glavnice (Capitalsgewinn), marveč tudi od dohodkov, koje mu donasa lastno delo (Arbeitsgewinn).

Dr. J. R.

Književna poročila.

Mjesečnik pravnčkoga društva u Zagrebu prinaša v br. 4. za mesec april naslednji razpravi: Državo - pravni položaj monarka. Napisao dr. Hugo Štefanić. Svršetak. — Rapsodične misli kaznenoga prava. Razprava, katero je predaval Milan Roje v društveni skupščini dne 10. februarija t. l.

Oesterreichisches Staatswörterbuch. Handbuch des gesammten oesterreichischen öffentlichen Rechtes. Herausgegeben unter Mitwirkung zahlreicher hervorragender Fachmänner von den Professoren E. Mischler und J. Ulbrich. — Wien. 1894. — Hölder. — 1 zv. „Abfartsgeld — Armenrecht im Process“. — 80 str. vel. 8°.

S to knjigo odpomoglo se bode čutni potrebi v pravniški literaturi javnega prava, ker doslej še ni bilo knjige, katera bi razpravljala vse v Avstriji veljavno javno pravo. Sodelovali bodo pri tem delu najboljši poznavalci ustavnega in upravnega prava. Praktiki bodo to knjigo izvestno z veseljem pozdravili.

Oesterreichisches Rechtslexicon. Practisches Handwörterbuch des öffentlichen und privaten Rechtes der im Reichrathe vertretenen Königreiche und Länder. Redigirt von Dr. Fr. Duschenes, Dr. W. R. v. Belsky und C. Baretta. — Praga. Höfer & Klouček.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. maja 1894.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Kakor smo o svojem času poročali, sklenil je občni zbor našega društva, da se napravi letošnji društveni izlet v Novomesto. Izlet bode najbrž dne 8. julija t. l. Pričeti je torej s pripravami uže sedaj. Letos imeli bodo društveniki na Dolenjskem prvič priliko, da se v mnogobrojnem številu zbero in snidejo z drugimi slovenskimi svojimi tovariši. Jako umestno bilo bi torej, da bi se na letošnjem društvenem izletu uresničila misel in želja, katero goji odbor uže več let, namreč, da bi bilo z izletom združeno tudi zborovanje. V ta namen treba bi pa bilo, da se sestavi v Novemestu samem odbor, kateri bode poskrbel, da se pravočasno naznanijo oni gg. člani, kateri bi hoteli prevzeti na zborovanji predavanja. Odbor pozivlja torej vse č. gg. člane, kateri bi hoteli imeti na lshodu predavanje, naj se blagovolé čim preje javiti pri odboru in obvestiti temu predavanja, da se bode vedlo naznaniti. Odbor pričakuje pa tudi, da bode posebno več č. g. društvenikov na Dolenjskem oglasilo predavanja.

(Osobne vesti.) Odlikovan je deželnega sodišča svetnik v Trstu Avgust Huber z viteškim križem Franc Jožefovega reda. — Imenovani so: voditelj prezidijalnega urada namestniški koncipist dr. E. F. Pipitz v Trstu začasnim okrajnim komisarjem; konceptna praktikanta pri namestništvu v Trstu dr. Alojzij vit. Kamler in dr. Jurij Lippert začasnima namestniškima koncipistoma; finančni konceptni praktikant v Ljubljani Silvester Domicelj in konceptni praktikant pri dolenjeavstrijskem namestništvu dr. Ant. Pelshofer konceptnima praktikantoma pri politični upravi na Kranjskem; pravni praktikant pri deželnem sodišči v Ljubljani dr. Anton Furlan in pravni praktikant pri okrožnem sodišči v Celji Jakob Doljan avskultantoma na Kranjskem; finančni koncipist Josip Lah v Trstu davčnim nadzornikom za Primorsko; poštni komisar Koerting v Brnu poštnim tajnikom v Trstu; poštna praktikanta Karol Medic in dr. Ivan Šlejko konceptnima praktikantoma pri poštnem in brzojavnem vodstvu v Trstu.

Pregled pravosodstva.

273. Soprog, ki oskrbuje premoženje svoje žene, mora o glavnici položiti račun.

R. z dne 7. februvarija 1894, št. 773. J. B. št. 14 ex 1894.

274. Tožbi nezakonske matere proti nezakonskemu očetu na povrnitev alimeretacijskih troškov pro praeterito ni treba prejudicialnega zahtevka gledé pripoznanja očetstva. Materi ni treba dokazovati, da bi bil oče mogel otroka rediti.

R. z dne 21. februvarija 1894, št. 1942. J. B. št. 15 ex 1894.

275. Soproga, ki plača prestrašena po pretitvi s tožbo za škodo povzročeno po njenem možu, več nego znaša v istini škoda, sme tirjati povračilo preveč plačanega zneska (condictio sine causa. — § 875. obč. drž. zakonika).

R. z dne 14. februvarija 1894, št. 1772. J. B. št. 18 ex 1894.

276. Obljuba, da se bode plačala zemljeknjižnemu upniku sicer propala tirjatev, če ne bode dražil, je neveljavna.

R. z dne 21. decembra 1893, št. 14774. J. M. 992.

277. Ako se zahteva izpolnitev pogodbe, za katero se ni določil čas (§ 904. obč. drž. zak.), mora upravičenec dopustiti odlok, kakor je po naravi potreben. Posebno se pa ne more na podlagi § - a 904. obč. drž. zak. zahtevati izpolnitev kupne pogodbe, če je tožitelj sam ni izpolnil.

R. z dne 29. novembra 1893, št. 11479. J. M. 983. G. Z. št. 15 ex 1894.

278. Okolnost, da se razločuje izvedenčevo mnenje v bistvenih točkah od izreka drugih izvedencev, ne oprlašča na podlagi §-ov 1299. in 1300. obč. drž. z. odškodnino zahtevajočega tožitelja dokaza, da zadene toženega izvedenca krivda.

R. z dne 31. januarija 1894, št. 982. G. Z. št. 19 ex 1894.

279. Čl. 213. trg. zakona ni razveljavil drugi odstavek §-a 26. jur. n. gledé delniških družeb.

R. z dne 17. januarija 1894, št. 300. J. B. št. 17 ex 1894.

280. Kraj izročitve je tudi kraj plačila, če se ni ničesar drugzega določilo.

R. z dne 9. januarija 1894, št. 198. G. Z. št. 15 ex 1894.

281. Če se je pri redni trgovski zvezi sicer nenaročeno, a fakturirano blago v skladišče postavilo in plačalo poštno povzetje, smatra se oferto vsprejeto, če se ni takoj blago postavilo na dispozicijo, ker se ni naročilo.

R. z dne 31. januarija 1894, št. 291. J. B. št. 16 ex 1894.

282. Sodni nalog, da se mora žena podati k svojemu možu izvršiti se mora po §-u 19. odst. 2. ces. patenta z dne 9. avgusta 1854, št. 208. drž. zak.

O. z dne 23. januarija 1894, št. 764. G. Z. št. 19 ex 1894.

283. Zakonite določbe gledé privilegovanih zastavnih pravic za realne davke se niso premenile po § u 53 zak. z dne 23. maja 1885, št. 85.

drž. zak. in po zakonu z dne 18. maja 1878, št. 31. drž. zak. — Zavarovalne premije, ki se morajo odštevati delavskim zavarovalnicam proti nezgodi, so javne davščine ter imajo zastanki zastavno pravico na nepremakljivem imetju podjetja. — Izdatki in zaslužek sekvestra se ne odkazujejo iz skupila, temveč le iz sekvestracijske mase. Posebno se pa tu ne more uporabljati §-a 16. zemlj. zak.

O. z dne 21. novembra 1893, št. 13520 J. B. št. 14 ex 1894.

284. Lastnik zastavljenega zemljišča sme zahtevati izbrisno izjavo gledé tirjatve, katero je plačal nadzastavnemu upniku, od prvotnega zastavnega upnika.

R. z dne 17. januarija 1894, št. 283. J. B. št. 17 ex 1894.

285. Tudi v rednem postopku mora sodišče priskrbeti za rekonoscijo izvirnike pri javnem uradu nahajajočih se listin.

O. z dne 17. januarija 1894, št. 247. G. Z. št. 18 ex 1894.

286. Priloge prošnje za prepoved v smislu §-ov 284. in 285. o. s. r. priložiti se morajo v izvirnikih.

O. z dne 5. decembra 1893, št. 14294. G. Z. št. 15 ex 1894.

287. Dokler se ni uresničil slučaj fidejkomisarične substitucije, nima substitut nobenih pravic do substitucijske mase. Njegovi upniki ne morejo nanj pridobiti zastavnih pravic, ker taka pravica, ki še ne eksistuje, ni eksekucijski predmet.

O. z dne 13. februarja 1894, št. 1839. J. B. št. 15 ex 1894.

288. V §-u 122. a) k. z. nahajajoči se izraz „govori“ vsebuje tudi čitanje pisanega bogokletstva. Po tej določbi, ne pa po lit. d) istega §-a je tudi soditi sramočenje dogme, da je mati božja odrešenika vsprejela po svetem duhu.

R. z dne 23. februarja 1894, št. 14477. G. Z. št. 19 ex 1894.

289. S tem, da je obtoženec zakrivil v dobi zastaranja prvega kaznivega dejanja, drugo kaznivo dejanje, ni izgubil pravice sklicevati se na okolnost zastaranja, če je tudi gledé drugega dejanja uže pretekla doba zastaranja, (§-a 229. lit. d) in 531. lit. c) k. z.)

Pl. raz. z dne 18. aprila 1893, št. 4625. G. Z. št. 12 ex 1894. J. M. 920.

290. Vprašanja, odklej se mora računati čas kazni na prostosti obsojenca, kateri je v zaporu, ne more v postopanju o zločinih in prestopkih razsojati preiskovalni sodnik, niti posvetovalna zbornica, ampak v zadnjem odstavku §-a 13 kaz. pr. r. omenjeni zbor treh sodnikov. Pritoži se na višje deželno sodišče. (§ 15. k. pr. r.) Določba §-a 400. k. pr. r. ne velja za slučaje, v katerih se je sodilo za obsojenca ugodneje ne vsled na njegovo korist vložene ničnostne pritožbe, ampak vsled uporabe §-a 362. k. pr. r.

R. z dne 5. decembra 1892, št. 12040. J. B. št. 9 ex 1894.

Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 5 v Gospodski ulici; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Naznanilo.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih. I. Obrazci k občnemu sodnemu redu I. zvezek.

Ta knjiga, katera se dobiva v „**Narodni tiskarni**“ in pri g. **A. Zagorjanu** velja 1 gld. 40 kr., po pošti sprejeta pa 1 gld. 50 kr.

Kazensko-pravdni red

z dne 23. maja 1873 šte. 119 državnega zakonika
z dodanim

zvršitvenim propisom

in

drugimi zakoni in ukazi kazenski
postopek zadevajočimi.

I. natis. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani.
Natisnila in založila „Národna Tiskarna“.

☛ Dobiti je v „**Národni Tiskarni**“ v Ljubljani.
Cena elegantno vezani knjigi za člane društva „Pravnik“ je
2 gld. 50 kr., za nečlane 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

